

קונטרס

ילקוט יוסף

דיני פאה נכרית

כולל: דיני יציאה לרה"ר בפאה נכרית, שיעור השער שאפשר להוציא מחוץ לכיסוי הראש, חשש ע"ז בפאות זמנינו, פאה נכרית לגרושה ואלמנה ולבעלת תשובה, מכירת פאה נכרית, ברכת שהחיינו על פאה נכרית חדשה.

במקורותיהם מהש"ס הראשונים והאחרונים, עד אחרוני זמנינו

על פי פסקי מרן פוסק הדור רשכבה"ג רבינו עובדיה יוסף זיע"א

מכתבי מרן פוסק הדור

הגאון רבינו יצחק יוסף שליט"א

הראשון לציון והרב הראשי לישראל

ובעל ה"ילקוט יוסף"

עיה"ק ירושלים ת"ו

אייר תשפ"א

כל הזכויות שמורות למרן המחבר שליט"א
אין להעתיק לצורכי מסחר ללא רשות מהמחבר

יו"ל בסיוע מערכת קובץ "משנת יוסף"

מייל: a0583210400@gmail.com

לקבלתו הקונטרס (חינם) במייל ניתן לפנות למייל הנ"ל.

להשגת הקונטרס ובכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות לפל'

053-3147176

עימוד, עיצוב ושערים

054-8415852

סימן ג

בדין תקרובת עבודה זרה בפאות בזמנינו

בס"ד, שבט תשפ"א

נדרשתי לאשר שאלו כמה רבנים על מה שעוררנו לאחרונה בענין החשש החמור של תקרובת עבודה זרה בפאות הנכריות ששערם מגיע מחוץ לארץ.

השתלשלות סוגיית העבודה זרה בפאות בדורינו

ולהבא", ומיד התקבל פסקם בכל תפוצות ישראל.

אלא שאח"כ לחצו להקים איזה גוף כשרות שטען שלקח את האחריות לידי, ומאז נשכח הענין, כיון שחשבו שיש אפשרות להשיג פאות בכשרות שאין בהם חשש עבודה זרה.

אולם הגרי"ש אלישיב התנה שההכשר יהיה צמוד משעת גזיזת השיער ועד הגיעו לידי גמר, ובלא זה אין להתיר. ולכן כמה גופי כשרות מפורסמים משכו את ידיהם. זולת הכשר בשם "חניכי הישיבות" שתוך זמן קצר העניק

(א) הנה בשנת תשס"ד התעוררו לגבי הפאות הנכריות, שהרבה מהשיער מגיע ממקדשים בהודו שבהם מגלחים מאות מליונים של עובדי עבודה זרה (הינדו) את שער ראשם לעבודה זרה (וידוע שיש להם עשרות אלילים, כל אחד עם שמו, והמקדש הכי גדול הוא במקום הנקרא טירופטי), ובשנת תשס"ד יצאה הוראה מהגרי"ש אלישיב זצ"ל לאסור פאות נכריות משיער זה ולבערם מן העולם בשריפה. וכן הסכימו למעשה רבני העדה החרדית, וגם הגר"נ קרליץ והגר"ש וואזנר חתמו על מכתב בו קראו ש"אין להשתמש בפאות אלו מכאן

הכשר לעשרות חנויות. ורבים טוענים שחקרו ובדקו אודות טיב ההכשר ההוא, ומצאו שאין לו פיקוח בשטח כלל. וכן כתב בתשוה"נ (חלק ה' סימן רס"א) שאין בהכשר זה ממש. וכן אמרו בשם הגרמ"מ קארפ שא"א במציאות לסמוך על ההכשר בזה.

וכן בתאריך כ"ט אייר תשס"ה הודפס קול קורא מאת הגר"י זילברשטיין והגר"ש אליעזר שטרן והגר"נ זוכובסקי שנתבקשו מאת הגר"ש אלישיב להודיע אודות ההכשר שנתן איזה בית דין (שאריה ישראל) עבור הפאות, שלחומר הענין יש להחמיר שלא לתת הכשר אלא אם כן תיעשה ההשגחה במקום הייצור. ואשר על כן כשרות שארית ישראל פרשה מנושא זה, אולם בכשרות חניכי הישיבות טענו שאם יעשו השגחה כדת לא יוכלו לייצר רק אחוז מועט של פאות. וכמו שעשה יהודי אחד שהיה חודש ימים בסין, ובסוף הצליחו לעשות רק 30 פאות בחודש. ולכן טענו שדי להסתמך על בדיקה מדגמית מכלל כל הפאות, ע"י סימנים שאין נראה שבאו מהודו.

וטענו שדיברו כעת עם הרב שלזינגר העומד בראש הכשרות של הגר"מ גרוס, והוא הסביר בהרחבה על מה מבוסס

ההכשר, והיינו שהוא מבקר כמה פעמים בשנה במפעלים בסין ובעוד מקומות, ושם הוא בודק מקצת מן השערות ע"י חוש הריח שלו, כי לטענתו הוא יכול להבחין ע"פ חוש הריח בין שער המגיע מהודו לבין שער שאינו מגיע מהודו, וכן טוען שידוע לזהות את השיער ע"י מישוש.

ופשוט שמבחינת הלכה אין זה מועיל כלל וכלל, אלא צריך הבחנה ברורה שלא ניתנת לזיוף לברור מקור השיער, והשגחה צמודה בכל התהליך.

וכיום נודע [וכן ביררנו הענין דרך כל מיני אפשרויות] שרוב ככל השיער המשווק בעולם מגיע מעובדי העבודה זרה הנ"ל שלוקחים מהם, כיון שיש להם שיער ארוך ומגוונים אותו בשיטות מיוחדות לכמה צבעים. ולמעשה גם השיער הנקרא בשם רוסי או אירופאי או ברזילאי, ארגנטינאי וכדו', בא מהודו, ע"י סוחרים שקונים מהודו את השיער ההודי המתאים ביותר לשיער במדינות אלו ומשווקים למדינות הנ"ל.

ועוד ששיער שבאמת מגיע מכפרים נדחים ולא מהודו, מחירו יקר הרבה יותר, מלבד שזה מצריך כח אדם רב למצוא כל ק"ג של שערות,

זה, כי חייבים ע"פ הלכה שיהיה פיקוח צמוד של משגיחים יהודים יראי שמים החל משעת גזירתו ועד הסוף, דבר שאינו אפשרי כלל, ועל כן דעתנו שכל ההכשרים שניתנו בזה אין בהם ממש ואין לסמוך עליהם, ושומר נפשו ירחק מהם עכת"ד.

ובכ"ג חשון תשע"ח כתבו בד"ץ ב"ב מכתב הבהרה, בו הם מנסים לומר שפאות במחירים מסוימים "ניתן להניח ולסמוך על רוב שאין מקורו של השיער מבטי עבודה זרה שבהודו", אולם לאחר תקופה חזרו בהם גם מהנחות אלו, ואסרו כל שיער טבעי כדלקמן. [ומה תמוה נוסח הפתיחה במכתב הנ"ל, שהקדימו לכתוב שבעיקר הנידון של הפאה נכרית, כבר הכריע החזו"א להקל, אלא רק שכעת נתגלה שיש לאסור מטעם תקרובת עבודה זרה. ובאמת שזה קשה לקבל שהחזו"א התיר בזה לכתחילה שכך ראוי לעשות. וזה ממש היפך רצון השי"ת שמצות כיסוי ראש תהיה בשביל צניעות, והופכים אותה למטרה הפוכה. ועוד שאין שום קשר בין הפאות שהיו בזמן החזו"א שהיו משער קשה, ורחוק הרבה משער טבעי, לבין הפאות המצויות כיום. וראה גם בקריינא דאגרתא (ח"ב אגרת קכד

בעוד שאין שום מחסור בשיער ממקדשי הודו, ולכן לכל הסוחרים המקומיים יש עדיפות מובהקת לסחור רק בשיער ההודי.

וכל שכן שבמציאות רוב ככל השיער ממש מגיע מעובדי העבודה זרה הנ"ל, שפעם אחת בחייהם מקפידים לגלח את כל השער לכבוד העבודה זרה, הגם שאינם מתגוררים בהודו. ולוקחים מהם, כיון שיש להם שיער ארוך ומגוון בכמה צבעים. וגם השיער הנקרא בשם רוסי או ברזילאי אירופאי, ארגנטינאי וכדו', בא מהודו, ע"י סוחרים שקונים מהודו ומשווקים למדינות הנ"ל. ואומרים שיש בסין שוק שיער שמשווק לכל העולם, ומקור השיער שם הכל מהודו. ועוד ששיער שמגיע מכפרים נדחים ולא מהודו, מחירו יקר יותר. ואחרים טענו עוד שבדקו את המציאות, ואכן גם הפאות שנקראים על שם ברזיל ואירופה וכו', מקורן בהודו.

ובבין המצרים תשע"ז יצא כרוז בשם הרה"ג שמעון בעדני, הרה"ג חיים מאיר וואזנר, הרה"ג שריאל רוזנברג, הרה"ג משה מרדכי קארפ, והרה"ג יהודה סילמן שליט"א, שעדיין קיימת בעיית העבודה זרה בפאות, וכתבו שאי אפשר לסדר בשום אופן השגחה על

עמוד קלב). וידוע שהגרי"ש אלישיב ביקש מבנות משפחתו להסיר את הפאה נכרית ולא שמעו בקולו. ואמר שאינו יוצא בהוראה לאסור, כיון שלא יהיו דבריו נשמעים].

ועתה בשנת תשפ"א יצא עוד מכתב מהרה"ג שריאל רזנברג בו הוא כותב בזה הלשון: "במשך השנים נעשו מאמצים להשיג שיער שיהא ברור שהוא ממקור"א ולא מבתי העבודה זרה, אך בכל מה שנעשה לא הצליחו עדיין להשיג שיער שהוא בודאי כשר. וע"כ מי ששואל לדעתי אני מורה לו להשתמש רק בשיער סינטטי ולא בשיער אדם" והצטרפו עמו הרה"ג מנחם מנדל לובין, הרה"ג מסעוד בן שמעון, הרה"ג סיני הלברשאם, הרה"ג אליהו פוזן, הרה"ג משולם משולמי, הרה"ג חיים פסח הורביץ, הרה"ג משה מרדכי קארפ, והרה"ג יעקב אברהם כהן שליט"א.

והנה עצם הטענה של חשש עבודה זרה בפאות הנכריות, אין זו המצאה חדשה, שכבר לפני חמישים שנה, בשנת תשכ"ח, העיר בזה הגר"ג רבינוביץ בקובץ קול תורה (ניסן אייר תשכ"ח), ונדפס גם בספרו שיח נחום (סימן נא), שבהודו יש רבבות שמגדלים פרע, וליום איד ידוע הם מתגלחים ומקריבים את השיער לעבודה זרה. ומלפנים,

היו שורפים את השיער המתקבץ שם לקמצים, אחרי טקס ההקרבה. אולם כאשר ראו הסוחרים בהונג-קונג שהשיער שווה כסף, השפיעו על השלטונות למנוע איבוד השיער, מאחר שהוא יכול לשמש מקור למטבע זר. מכיון שמטעם אמונתם אין השריפה בכלל עבודתם, כי הגילוח בלבד הוא עיקר, והשריפה היתה רק בשביל לפנות את המקום, לפיכך ראו השלטונות בעין יפה הצעה זו. ומאז זורמת לשוק הכללי דרך הונג-קונג כמות ענקית של שיער אדם מהודו.

והוסיף שי"א שכיום רוב השיער שעושים ממנו פאות נכריות מוצאו מהודו. וישנן חנויות שהפאות מצויינות, "שיער מזרחי" או "שיער אירופאי", אבל הרבה יש שאין שום ציון. אמנם ישנם סוחרים שאומרים שהם בקיאים להכיר ולהבחין בין שיער הבא מארצות המערב לבין שיער מהודו. עכ"ד. [ובשיח נחום שם העלה להלכה להחמיר בזה].

ואחר כך בשנת תש"ל כתב הרב שטרנבוך בספר דת והלכה (עמודים כח, כט, ל, לו, מח) לעורר, שהמסחר של השיער עטוף כולו בסודות, ומצוי שקשה לסמוך בזה על שום סוחר אפילו חרדי. ויש בזה חשש של תקרובת עבודה זרה, וזה

איסור חמור מאד, דלהרבה פוסקים
הוי אבזרייהו דעבודה זרה ביהרג
ואל יעבור, עיין ביו"ד סימן קנ"ה
ברמ"א וש"ך והגר"א בשם
הריב"ש. ובפאות נכריות מצוי
בזמנינו שנכשלין בהאי איסורא או
בתערובות. שהם מגלחין השערות
ומביאים אותם לכומר שמקטיר
אותם לעבודה זרה, ובזמן האחרון
שיש שוק גדול בעולם לשערות,
שנכריות אפילו פנויות התחילו
ללבוש פאות נכריות משערות אשה,
והכומרים אינם מקטירים אותם או
על כל פנים רק חלק מהם, והם
מוסרים השערות לסוחרים רשמיים
ומשיגים בכך הרבה כסף. ומספיק
להביא לשוק עולמי שערות אדם
דקות מטיב מצויין בעשרות מליוני
דולרים כל שנה, וזהו המקור
לשערות הודו שמצויים בשוק.
ושמעתי מעדים נאמנים שרוב
השיער מגיע בדרך הנ"ל דהיינו
מתקרובות עבודה זרה, שחותכים
מעיקרא להקטיר לעבודה זרה, ויש
בזה איסור תקרובות כמו בשחיטה
לעבודה זרה, וחמור מעבודה זרה
גופא, שלעבודה זרה של גוי יש
ביטול, אבל בתקרובות אין ביטול
והאיסור לעולם. והנה באמונה
טפילה זאת חיים בהודו יותר
משלש מאות מליונים הודים (נכון

לשנת תש"ל), ואלו שבכפרים מדמין
שהכומר מקטיר אותן, שבלאו הכי
לא היו מסכימים לגלחן, וזה הסיבה
שהמוכרים או הממשלה לפעמים
מכחישים שמקורם משם, אבל
הדברים ברורים ואמיתיים, והעידו
לפני סוחרים שנסעו להודו לקנות
שערות, ובעיניהם ראו שמשיגים
אותם בדרך הנ"ל, ואסורין
כתקרובות עבודה זרה. ויש מהם
שלאחר שעיבדו את השיער היטב,
מוכרים אותן ביוקר רב כאילו באו
מאירופא. וזה חמור, ובאיסור
עבודה זרה לא מהני ביטול. וגם
שלאחר עיבוד השיער אי אפשר
לשום מומחה להכיר שיש כאן
תערובות מהודו. וכבר כתב
הרמב"ם (עבודה זרה פרק ז' הלכה ב):
עבודה זרה ומשמשיה ותקרובת
שלה וכל הנעשה בשבילה אסור
בהנאה, שנאמר ולא תביא תועבה
אל ביתך, וכל הנהגה באחד מכל
אלו לוקה שנים אחת משום ולא
תביא ואחת משום ולא ידבק בידך
מאומה מן החרם. ע"כ. ומאחר
שנתבאר לן שהשערות שמקורן
מהודו אסורין מדאורייתא, באיסור
תקרובת עבודה זרה, אין להקל
בהאי איסורא שחמור מאד, ויש
ליזהר מכל נדנוד חשש וספק.
עכת"ד.

כמה מטענות המתירים ותשובה לדבריהם

ו. ע"פ סברת הלבוש (יורה דעה סימן קכג ס"א) לגבי יין נסך בזמן הזה, שכתב, וי"א דהיינו דוקא בימיהם שהיו הגוים בקיאים בטיב עבודה זרה והיו מנסכים יינם לעבודה זרה, והיו צריכים לחוש. לכך גזרו איסור הנאה על כולם, אבל בזמן הזה שאינו שכיח שהגוים מנסכים לעבודה זרה, שאינם יודעים בטיב עבודה זרה ומשמשיה, ואין כאן איסור אלא משום בנותיהן, לא אסרו מגע גוי ביין שלנו בהנאה רק בשתייה, וכן סתם יין שלהם אינו אסור בהנאה אלא בשתייה. ע"כ. וא"כ גם כאן בנ"ד, שמא המתגלחים אינם בקיאים ממש בעבודה זרה.

וכל דבריו רחוקים, כי, מה שטען שאין דרך עבודתה של העבודה זרה בכך לגלח את השערות לשם עבודה זרה, הנה תקרובת עבודה זרה של שיער, כבר היתה ידועה בימים קדמונים בעבודה זרה של כמוש, וכמ"ש הרמב"ם בסה"מ (לאוין ו), כל שעבד איזו עבודה זרה שתהיה, באיזה מין שיהיה מן העבודות, חייב כרת, ובתנאי שיעבוד אותה כדרכה, כמו פוער לפעור, וזורק אבן למרקוליס, ומעביר שערו לכמוש. ע"כ. ולכן ודאי שיש לחוש למה שטוענים

ב) וראיתי תשובה של רב גדול אחד שפלפל להתיר בזה בסברות שאין בהם ממש. וכתב:

א. שאין דרך עבודתה של העבודה זרה בכך לגלח את השערות לשם עבודה זרה, ובאופן כזה אין הדבר ברור לאסור משום תקרובת עבודה זרה.

ב. שהמתגלח שם בהודו אינו אלא מסייע לספר שמגלח אותו, ואולי הספר מגלח בגלל הרווח הכספי שמקבל ולא בגלל העבודה זרה.

ג. שיתכן שהגילוח לא נעשה באותו בית שבו נמצאת העבודה זרה, וברמב"ם (עבודה זרה פ"ז הט"ו) מבואר שתקרובת עבודה זרה נאסרת רק אם הובאה בפני הצלם.

ד. דשמה הגדרת העבודה זרה איננה גילוח לשם העבודה זרה, אלא לבוא אל העבודה זרה מגולחים.

ה. שהרבה מהם אינם עובדים לאותה עבודה זרה, רק מנסים את מזלן, שצריכים לישועה, ומוכנים להתלות בכל דבר, ועכ"פ אינם בקיאים בעבודה זרה.

(עבודה זרה פ"ז הט"ו), בשר או יין או פירות שהכינום להקריבם לעבודה זרה לא נאסרו בהנאה אף על פי שהכניסום לבית עבודה זרה עד שיקריבום לפניה, הקריבום לפניה, נעשו תקרובת ואף על פי שחזרו והוציאום הרי אלו אסורין לעולם. ע"כ. י"ל שכ"ז שייך בתקרובת שמביאים לפני העבודה זרה לשם כבוד כמו פירות ובשר, ודרכם היה שכל זמן שלא הובא בפניה ממש נחשב שעדיין לא נתקבלה התקרובת, והמביאים את התקרובת ודאי מביאים על דעת כך שיביאו את התקרובת לפני העבודה זרה ממש. לא כן בני"ד שהעובדים לעבודה זרה מסתפקים בתגלחת עצמה לכבוד העבודה זרה, הרי שנגמרה התקרובת.

ועוד ששם אין מעשה שבירה לכבוד העבודה זרה ולכן צריך שיקריבום לפניה. לא כן בני"ד שהעובדים לעבודה זרה מסתפקים בתגלחת עצמה לכבוד העבודה זרה, ונעשה בזה 'מעשה שבירה' לכבוד העבודה זרה הרי שבזה נגמרה התקרובת וא"צ להביאה לפני העבודה זרה. וכן מבואר ברשב"א (עבודה זרה ג.) שבצירת הענבים לצורך העבודה זרה, אם על ידי הבצירה הוא עבד לעבודה זרה, הענבים הם תקרובת עבודה זרה,

שכך הוא דרכם כיום לעשות לשם עבודה זרה.

ובפרט שהגדרת "דרך עבודתה" תלוי בפועל איך עובדי העבודה זרה נוהגים לעבוד את העבודה זרה, ואם כן אם אנו רואים שבפועל כ-30,000 אנשים מגלחים לעבודה זרה כל יום במקדש הגדול שלהם לבד מבשאר המקדשים, אין לך דרך עבודתה גדולה מזו.

ומה שטען שאולי המגלח עושה לשם ריוח כספי בלבד הנה על פי מה שנתברר גם המגלח שייך לאמונה זו, ורשמית הוא חייב להזכיר שם של עבודה זרה שלהם לפני תחילת כל משמרת שלהם בעבודה זו, ולכן ברור שהוא מתכוון גם לעבודת העבודה זרה, הגם שייתכן שעיקר מטרתו בשביל הריוח הכספי שלו, ופשוט לכל בר דעת שאין זה מחסר בשם תקרובת אם הוא מקבל על זה כסף (וכבר כתב כן הגרי"ש אלישיב זצ"ל בתשובתו וכו"ל), וכן היה לעולמים שהכמרים הרויחו כסף מעבודת העבודה זרה, אכן יש באמת גם ספרים המגלחים בהתנדבות שרואים בזה זכות לעבוד את העבודה זרה.

ומה שטען שתקרובת עבודה זרה שלא הובאה לפני העבודה זרה אינה נאסרת, הנה ז"ל הרמב"ם

הגם שהבצירה נעשתה שלא לפני הפסל ולמרות שהענבים לא הובאו אח"כ בפניה.

ועוד מאחר ובהיכל הנמצא בתוך אולם התגלחת יש 'צלם' של העבודה זרה, ובאולמות עצמם [וכן בשאר מקומות התגלחת] יש צלמים או תמונות של האליל, והם וכמריהם אומרים שכל אולם התגלחת נחשב לפני האליל, ושהתגלחת עצמה נעשית רק בפני האליל, וכן שהאליל מקבל את השיער מיד בשעת התגלחת, אז ודאי שאין צריך להביא שוב את השיער בפני העבודה זרה.

ומה שטען דשמה הגדרת העבודה זרה איננה גילוח לשם העבודה זרה, אלא לבוא אל העבודה זרה מגולחים. אין הדבר נראה, דא"כ מדוע מגדלים את שערותיהם במשך תקופה ארוכה, וגם מקפידים לגלח שם במקום המיוחד להם, שיש בו צלם של העבודה זרה, ועל ידי ספרים שאומרים שם האליל לפני עבודתם. ובשעת צרה נודרים לגלח ולהקריב את השיער לעבודה זרה, וגם כולם שם קוראים לפעולת התגלחת קרבן או מנחה ועוד ביטויים כהנה המראים שיש כאן פעולה של מסירה לעבודה זרה.

ומה שטען, שהרבה מהם אינן עובדים לאותה עבודה זרה, רק מנסים את מזלן שצריכים לישועה. אינו מובן, שזה נקרא עבודה זרה, וכמו בכל עבודה זרה רבים מעובדי עבודה זרה יודעים או מסתפקים שאין בה ממש, רק שמאמינים שיש בה איזה כח ואולי יועיל להם.

ומה שהביא סברת הלבוש (יורה דעה סימן כג ס"א) לגבי יין נסך בזמן הזה, הנה שם דיבר לגבי מקומות שהגויים לא מנסכים יין לעבודה זרה, אז ניתן להקל בסתם יינם בלבד. אבל מעולם לא הקילו להתיר עצם היין שבאמת ידוע שנתנסך לעבודה זרה. וכן כתב הגאון החזון איש (יורה דעה סימן ס"ב, כ"ג): "וכן הא דאמרו שבחוק לארץ לאו עובדי עבודה זרה אלא מנהג אבותיהם בידיהם, אינו אלא רפיון ידם מעבודה זרה, אבל אין נפקותא בזה לא לענין איסור והיתר ולא לענין חיוב ופטור, ותקרובתן משום מעשה אבותיהן אסורה מן התורה ככל תקרובות" עכ"ל. מלבד זאת שכאן הם בקיאים בטיב עבודה זרה ומשמשיה, ותגלחת השיער לעבודה זרה היא מסורת אצלם שנים רבות, וכבר מצינו ברמב"ם בספר המצוות שהיתה עבודה זרה כזו מאז ומעולם לגלח את השער לכמוש.

בדין תקרובת עבודה זרה האסורה

שבהודו הם מאלו שהתגלחו בבית עבודה זרה שלהם, אך גם אם זה להפך, דין קבוע להם, כמ"ש בשו"ת דברי חיים (ח"ב סימן נג) שכאשר מבקש מהגוי שישלח מביתו כו"כ והוא שולח לו מביתו, בכה"ג הוי כלקח מן הקבוע, ולא יחלוק ע"ז זולת וכו'. עכת"ד.

וראיתי מסמך שבו גבו עדות מגוי איטלקי שאחראי על השיער שם, שמביא את השיער [האיטלקי] מהודו, שמקבל אותו מכהני דת, וכמו שיש נשים עניות שתורמות את שערן לבודהה, והשיער נמכר עבור הבודהה. ובכסף משתמשים לצרכי בית התפלה. [ושכן סיפר סניור ג'ובאני האיטלקי]. ושגם אחד מרבני לב לאחים ביאר שגדולי הדור הורו שבודהיזם נחשבת לעבודה זרה.

ומאידך כמה מורי הוראות בחוץ לארץ כתבו להקל בזה, שנתברר להם שאין עבודה בעצם הגזיזה, ויתכן שאין כאן עבודה זרה ממש אלא רק דורון לעבודה זרה, וגם שלדעת הרמ"א בזמן הזה יש להקל בתקרובת עבודה זרה. ושלפי כל אנשי המדע אין עבודתה של אלילים בכך.

ויש שהביאו בשם הגר"ש ואזנר,

(ג) **וידוע** שהגר"ש אלישיב והגר"ש וואזנר והגר"נ קרליץ ובי"ד של העדה החרדית הורו לאסור פאות שבאים מהודו.

ישו"ר שבקובץ תשובות להגר"ש אלישיב (ח"ג סימן קיח) האריך להשיב שם על טענות חכם אחד שטעם שאין בזה חשש עבודה זרה. והעלה בקובץ תשובות שהשערות הבאים מהודו, הם בדין תקרובת עבודה זרה, ושבאמת זוהי עבודה שהיתה דרכם מאז ומעולם, כמו עבודה זרה של כמוש שנוצר ברמב"ם בספר המצוות. ועוד שבזמן התגלחת הם מזכירים שם האליל, וגם את"ל שהמגלחים עושים בשביל קבלת שכרן, מ"מ הלא הם גם כן מן הטמאים הוראים בזה פולחן לעבודה זרה, ובזה הדבר פשוט דאמרינן סתם מחשבת גוי לעבודה זרה, שהרי מטרת המגלחים היא בשביל עבודה זרה.

והגר"ש אלישיב שם כתב, שבנדון פאות שלא נודע מקורן, גם אם אילו היתה המציאות שרוב הפאות שבעולם אינם מיובאות מהודו, אין לסמוך על הרוב, כי כל קבוע כמחצה על מחצה דמי. ועוד שלפי מה שמסרו לי בא מסמך מהשלטונות בהודו ש-70% מהשער

שמצד הדין יש למצוא צדדים להקל שאין השערות בכלל תקרובת עבודה זרה, אלא שמחמת פגם עבודה זרה לכתחלה אין לקנות. ומה שקנה כבר ישתדל להחליפן. ושבנו הרב בן ציון יעקב הלוי וואזנר כתב שבירר את הדברים, ורק פאה שמקורה ודאי מטירופטי ושאר מקומות על זה אין להשתמש בה ולכן יש להשתדל בכל עוז להחליפה, אולם בשעת הדחק, או מי שאין היכולת בידה, מותרת ללבושה זמנית. ב. פאות מכל שאר עיירות ומדינות מותרות. ג. ספק מקום מוצאם, מותרות. ד. פאות בלונד מותרות, בתנאי שאין שיער עבודה זרה ניכר בהן, ואינו הרוב.

והנה קיימא לן שתקרובת עבודה זרה אינה בטילה, ואוסרת בתערובת כל שהיא, וכן מצד הכסף ששולם בעבודה, שגם הוא אוסר בכל שהוא. וגם פאה סינטטית שמעורב בה שיער אדם (וזה מצוי שנותנים פאה לפאנית שתעצב אותו, והיא משתילה בו שיער אדם), התערובת לא בטילה לעולם. וכמבואר בעבודה זרה (נא). ובשלחן ערוך (יורה דעה סימן קלט) שעבודה זרה אסורה בהנאה, היא ותשמישה ונויה ותקרובתה, וז"ל הרמב"ם (עבודה זרה פ"ז ה"ב), תקרובת עבודה זרה אסור בהנאה, שנא' ולא תביא

תועבה אל ביתך, וכל הנהנה לוקה שתיים, אחת, משום ולא תביא תועבה אל ביתך, ואחת, משום ולא ידבק בידך מאומה מן החרם. ובעבודה זרה (ג). איתא, מנין לתקרובת עבודה זרה שאין לה בטילה עולמית, שנא' "ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים", מה מת אין לו בטילה לעולם, אף תקרובת עבודה זרה אין לה בטילה עולמית.

ושם (הלכה ט) כתב, עבודה זרה ומשמישה וכל התקרובת שלה אוסרים בכל שהן, אפילו נתערבו בכמה אלפים, ויוליך הכל לים המלח. עבר ומכר עבודה זרה או אחד ממשמישה או תקרובת שלה, הרי הדמים אסורין בהנאה ואוסרין בכל שהן כעבודה זרה, שנאמר "והיית חרם כמוהו" - כל מה שאתה מביא מעבודה זרה ומכל משמישה ותקרובתה הרי היא כמוה.

ובגדר תקרובת עבודה זרה, מבואר בשלחן ערוך (יורה דעה סימן קלט) תקרובת שכיר"ב קרב ע"ג מזבח, כמו כל מיני מאכל וכדו', אם הניחו לפניו לשם תקרובת, נאסר מיד. ודבר שאין מקריבין ממנו בפנים, אינו נאסר אא"כ עשה ממנו כעין זביחה או כעין זריקה המשתברת ודרך לעבדה באותו

דבר, אף שאין דרך לעבדה בזה העניין. כגון עבודה זרה שעובדים אותה שמקשקשים לפניה במקל, ושיבר מקל לפניה, נאסר, מפני ששבירת המקל דומה לזביחה.

ועפ"ז העירו, שגם חיתוך השערות הוא כעין זביחה. וע' במאירי (עבודה זרה נא). שהחיתוך הוא תולדה דזביחה. וכאן דרך לעובדה בזה העניין, שהרי עיקר הפולחן שלהם הוא עצם מעשה התגלחת לאליל, שזהו הקרבן לעבודה זרה.

ובתשובה"ג שם (ח"ה סימן רס) כתב עוד, שכל שעושה מעשה לשם עבודה זרה, אף כשאינו מעיקר הפולחן, חשיב תקרובת עבודה זרה, כמו בצירת פרכילי ענבים להביאם על מזבח העבודה זרה, שנאסר משעת בצירה (עבודה זרה שם וברשב"א שם). וגם בשוחט או גוזז שלא בפני עבודה זרה נאסר מדין תקרובת עבודה זרה (חולין מ). שבשחיטה דהדרך לשחוט גם שלא בפני עבודה זרה, נאסר גם בנשחט שלא בפניה. וזה שייך גם בגזיזה, שדרך עבודתה בכך, והוא מעשה גדול. וכן מבואר ברשב"א שם שגם בבצירה או לישא שלא בפני העבודה זרה נאסר מדין תקרובת עבודה זרה. וכל שכן שהם מסתפרין במקום מיוחד, שעליו מתנוסס פסל גדול, ובמרכז חדר

התגלחת או בהיכל שבמרכז החדר יש צלם מיוחד של העבודה זרה עם שולחן עבויר התקרובות ונרות על השולחן, ולכאורה נחשב בפניה ממש.

וכבר כתב החזו"א (א"ח סימן לח) שהנהנה מדבר שנוצר בעבירה, הוא חילול השם נורא מאוד, שמראה שאינו חס לכבוד שמים. וה"ה לנידון דידן כשמתייפה בדבר שגולח לכבוד עבודה זרה.

ובספר תשובות והנהגות (ח"ב סימן תיד) כתב, שבירר אצל הסוחרים, שגם בפאות שבאמת באים מאירופא מערבים בהם שערות מהודו כדי להשביחן, ומכריזים בשקר שהם בטהרת השערות של אירופא. והרי בעבודה זרה לא מועיל ביטול. ואחר העיבוד היטב, אינו ניכר כלל לשום מומחה.

ושם (ח"ה סימן רס) כתב, שנתברר שרוב הפאות המשווקות תחת מותג של שער אירופאי, מקורם מהודו, שגזיזתם היתה סוג פולחן לעבודה זרה, הנמכר לאחר הטקס הנ"ל ליצרני הפאות שמעבדים אותו באופן שנראה כשער אירופאי, ויש להם דין תקרובת עבודה זרה ממש. שזו עבודה זרה (הינדו) כבימי קדם, ע"י שמגלחין שערותיהם בהקרבה לאליל. ואצל ההינדים

השער הוא הנעלה של האדם, ובפרט אצל הנשים, ואינן מגלחות שערותיהן רק בדרך הקרבה לאליל, ובדרך כלל, כשרוצה לבקש בקשה מן האליל, נודר שאם תתמלא בקשתו, יבוא לטירופטי להקריב את שערו. ובאופן ממוצע, מידי יום ביומו כ־ 25.000 איש מקריבים את שערותיהם לאליל. ומשם באים סוחרי שיער עבור ייצור הפאות, ומייבאים לאירופה וארה"ב, ומושחים את השיער בשמן קוקוס, ומרוויחים מכך מליוני דולרים בשנה. וכיום נתברר שהשערות הבאים מהודו הם מטיב מיוחד, ולכן אפילו בקוריאה וסין שלא חסר להם שערות, מייבאים מהודו ומערבים ממנו, היות ומשפר את טיב הפאה, ויש מאות סוגי פאות שמעורב בהם שער מהודו. עכת"ד.

וכתב לעורר שם, שאסור להחזיק את הפאה בביתו, לפי מה שכתב הרמב"ם (שם) והחינוך, שאיסור הנאה נלמד מקרא דלא תביא תועבה אל ביתך. ומבואר ברש"י (עבודה זרה סד.) שמצות אבד תאבדון, שייכת גם על תקרובת

עבודה זרה כמו יין נסך, ועייין עוד בקהלות יעקב (ב"ק סימן ג). וגם צריך לזהר שלא לקבל עודף מהמוכר של הפאות נכריות, כיון שגם דמי התקרובת אסורים בהנאה, שתקרובת עבודה זרה תופסת דמיה (שלחן ערוך יורה דעה סימן קלג סעיף א' לגבי יין נסך). ולכן אפילו הרוכש מהם תוצרת סינטטית, יזהר לשלם בצ"ק או בדיוק כפי המחיר, שלא יכשל בקבלת העודף בחשש שנתפס עליהם איסור חליפי תקרובת עבודה זרה. ולענין ייהרג ואל יעבור באיסור הנאה בש"ע (יורה דעה קנה ס"ב) מובא מח' בזה, ודעת מרן להקל, אך דעת הגר"א שם (סקי"ד), שגם בזה יהרג ואל יעבור כדין אביווריהו דעבודה זרה. והריב"ש (סימן נה) כתב, שגם באיסורי הנאה של סתם יינם דרבנן, אין מתרפאין בהן כלל. וצריך להתבזות עבור זריקת הפאה, כדאיתא בברכות (יט:) שהמוצא כלאים בבגדו, פושטן אפילו בשוק, מאי טעמא, אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'. ופלא הדבר שמחמירים בהרבה חומרות, וכאן באיסור חמור זה מחפשים סברא קלושה להקל. עכת"ד שם.

העולה מהאמור

אשתו חובשת פאה נכרית, מוטל עליו לבדוק את הנושא, שהוא

ד) אך בודאי שראוי לעורר שעל כל בן תורה שלא זכה, ועדיין

בחשש עבודה זרה, בנוסף למה שהיה עד כה בגדר אביזרייהו דגילוי עריות.

וידעו נא, שגם מבלי חשש של עבודה זרה, [וכגון בפאות הישנות שהיו מחומר סינטטי], עדיף לבני הישיבות והאברכים להקל בדברים המותרים מעיקר הדין, וכגון להשתמש בחשמל רגיל, מאשר להקל בפאה נכרית. וזהו "בן תורה" אמיתי, שהולך על פי ההלכה, ולא ע"פ תחושות הלב שלו ושל סובביו. ודו"ק.

יש שאמרו שהגר"ש וואזנר התבטא ואמר, שיש ללמוד שמעת שהתחיל החשש של עבודה זרה בפאה, הפאה הינה עכ"פ בגדר מאיס, ולכן אי אפשר להקל יותר בפאה נכרית בשום אופן. ופ"א כתב במכתב: "ומי יודע אם זה גרם להרבה מקרים גופניים ונפשיים בבתי ישראל".

וברוך ה' שרבים מישראל שנודע להם דבר שיש איזה חשש סביר של של תקרובת עבודה זרה בפאות, מיד ביערו את הפאה ועברו למטפחת צנועה, לעשות רצון אבינו שבשמים, ואשריהן ואשרי חלקן בזה ובכא, ובזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים (סוטה יא:),

וכן אמרו רבותינו ז"ל (ילקוט רות סוף אות תר"ו) "ואין הדורות נגאלין אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור". ויזכו לברכת התורה כמ"ש מרן אאמו"ר זיע"א וחקק על ספר לדורות, בשו"ת יביע אומר חלק ה' (אבן העזר סוף סימן ה): **שכל אשה המקבלת עליה לשמור לעשות ככל דברי רבותינו הפוסקים שאסרו הדבר בכל תוקף, ולצאת אך ורק בכובע או מטפחת המכסה את כל ראשה, תתברך בכל הברכות שבתורה, ובמזוני ורוחי ובבני סמיכי, ותזכה לראות זרע קודש בנים גדולים בתורה ויראת ה' טהורה, מורי הוראות בישראל.** וחזר ושנה את הדברים שם בלוח המפתחות, שזהו דרך חציפות להתדמות לאומות העולם ולשחקניות המתקשטות אף הן בפאות נכריות. **ושכל אשה הנמנעת לצאת בפאה נכרית, ולובשת כובע או מטפחת, תזכה לראות זרע קודש בנים גדולים בתורה ויראה, אשר כל רואיהם יכירום כי הם זרע בך ה'.**

וידעתי על כמה מיקרים שזוגות היו בעת צרה, והתפללו להשי"ת בתפלתם את הברכה הנ"ל שכתב מרן אאמו"ר לאלו שנוהרים לכסות את הראש כדין מבלי פאה נכרית, וזכו לישועה.

פאה נכרית לבעלת תשובה בתחלת דרכה

ה) ולשאלתך לגבי פאה נכרית, אם יש מקום להתיר לבעלת תשובה במקום שהדבר קשה לאשה מאד מבחינה נפשית, וחבישת כיסוי ראש גורם לה לעצב ממש, וכל פעם שלובשת מטפחת אינה שלימה עם עצמה והיא בתסכול, מה ניתן לעשות. וכן יש לשאול אם יש מקום להתיר בצרפת במקום שהדבר קשה להם מאד ללכת בכיסוי ראש. או במקום שמחייבים אותה בעבודה ללכת כך. או בחתונות וימים טובים. וגם הבחורים בחוץ לארץ שואלים האם לגשת לשידוך אם הבחורה מתעקשת ללבוש פאה נכרית.

הנה אשה בתוך ביתה רשאית לילך עם פאה, כמבואר בספר ילקוט יוסף אוצר דינים לאשה ולבת, בקונטרס קדושים תהיו שבסוף הספר (בסעיף י"ב), שאשה המתעקשת ללכת במשרד בפאה נכרית, ויש חשש לשלום בית, יש להציע לה באופן זמני, שכאשר יוצאת לרשות הרבים תלבש כובע על הפאה הנכרית, וכשתגיע למקום עבודתה תסיר את הכובע ותשאר עם הפאה לבד על ראשה, עד לצאתה שוב חזרה לביתה. כי חומרת האיסור בעיקר על היוצאת לרשות הרבים בפאה נכרית, אבל

בבית או במשרד אין חומרת האיסור גדולה כל כך. וגם אם ישנם אנשים זרים במשרד או בבית, אפשר להקל בשעת הדחק באופן זמני, עד שתסכים ללבוש כובע או מטפחת בתמידות בכל מקום.

וכבר כתבנו שגם ללא חשש עבודה זרה בלאו הכי רוב ככל גדולי רבותינו הספרדים והאשכנזים אוסרים ללבוש פאה נכרית ולצאת עמה לרחובת של עיר, וכל ההיתר של השלטי גבורים רק בחצר, ואילו ברשות הרבים הוא איסור חמור, ומכשילים את הרבים בזה, וכמה מכשולים נגרמו בצבור החרדי עקב חבישת הפאה נכרית לצעירות. וכן העלה מרן אאמ"ר שפאה נכרית היא איסור גמור מכמה טעמים. ולכן אין לסמוך על כמה ראשי ישיבות ספרדים המורים לתלמידיהם הספרדים שישומו נשותיהם פאה נכרית, ומבטלים בזלזול את מנהגי הספרדים.

וכל שכן בדורות הללו שעושים את הפאות הנכריות במומחיות רבה ושער ארוך, עד שלא ניכר כלל אם האשה הולכת בשערותיה הטבעיות בגילוי ראש, או בפאה נכרית. ומסתבר שגם אלו שהתירו פאה נכרית לא היתה כוונתם לפאות

ואמנם ההתייחסות לזה צריכה להיות כדבר שהוא איסור גמור. ומקילין בו בדלית ברירה באופן זמני בלבד, להקל על בעלות תשובה בתחלת דרכן. ויש להשפיע עליה לאט לאט אחר החתונה לעבור למטפחת. וכן במקום שאין מנוס, כמו אם ברור בודאי שהדבר תלוי בסילוק ממקום העבודה, ואין לה מקום בטוח אחר, בדרכה לעבודה תלך עם כיסוי ראש, וכשתגיע למקום העבודה תלבש פאה נכרית בדלית ברירה.

המצויות כיום, שגם השחקניות הפרוצות [כלשון הרב שבט הלוי] מתקשטות והולכות בפאה. ובפרט בפאות הארוכות, ובוודאי שיש בזה פריצות להדמות לחצופות הללו, אשר פרצו כל גדרי המוסר מעליהן, וחלילה ללמוד ממעשיהן המקולקלין. וע' בספר ילקו"י שבת כרך א' חלק שלישי (מהדורת תשע"ב סימן רע"א סעיף ט"ז) בהערות שם במה שהארכנו בחומר איסור פאה נכרית², ומן הראוי שהאשה תקרא עם בעלה את כל מה שנכתב שם.

בברכת התורה,

יצחק יוסף

הראשון לציון הרב הראשי לישראל

ואב בית דין בביה"ד הגדול

² א"ה. והובא לעיל סימן א.

סימן ד

מכתב חיווק לאשה שהסירה את הפאה נכרית

בס"ד, ב' טבת תשפ"א

מלב זך וטהור נפלו על אוזניים קשובות, ורבים ושלמים יאותו לאורו. וזאת למרות שידוע ומפורסם הוא בכחא דהיתרא, מ"מ לא מצא לדבר זה פתח היתר, אלא העלה שעל פי רוב ככל הפוסקים, פאה נכרית היא איסור גמור.

וכבר כתבנו בזה באורך בילקוט יוסף שבת כרך א' חלק שלישי (מהדורת תשע"ג, סימן רעא, דיני הכנה לקידוש) והבאנו להקת פוסקים גדולי עולם שאסרו באיסור חמור חבישת פאה נכרית, ואשריכם ואשרי חלקיכם שהנכם עומדים בניסיון והולכים במטפחת או כובע, ומכסה את ראשה כדין, [ויותר לגלות כמה אצבעות משערות ראשה מלפנים, וכמו שכתבו הרשב"א, מהר"ם אלאשקר, תשורת שי, אגרות משה ועוד]. וכוודאי שזו היתה כוונת התורה בהצריכה את האשה לחבוש כיסוי על ראשה, כי כל מטרת התורה הקדושה

לכבוד הגברת רחלי ר. שתחיה

שמחתי לשמוע על הקבלה שקבלתם על עצמכם להשליך את הפאה הנוכרית ולעבור ללבוש מטפחת כמנהג אמותינו הצדקניות מדורי דורות.

וידעתי כי זוהי מסירות נפש גדולה לאישה שהורגלה לצאת בפאה נוכרית, שכן כעת ישנה התמודדות לא קלה עם בנות המשפחה והחברה, אשר לא ידעו ולא יבינו בגודל מעלת כיסוי הראש כדת של תורה וכאשר הורונו גדולי ומאורי הדורות, ובראשם כעין החשמל מרן אמו"ר רבן של ישראל רבינו עובדיה יוסף זיע"א, שהאריך בכך בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, ואלמלא הוא כמעט כסדום היינו לעמורה דמינו, והוא הגבר הוקם על שנלחם בנגע זה ביתר שאת וביתר עז, ותהילות לאל כי דבריו שיצאו

רז"ל ילקוט (רות סוף אות תר"ו) "ואין הדורות נגאלין אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור".

ויהי רצון מלפני אבינו אל עליון, שזכות המסירות הגדולה למצוות הצניעות, תגן בעדכם ותזכו לראות בנים ובנות עוסקים בתורה ובמצוות, ויאירו את העולם באור תורתם, ולא תמוש התורה מפי זרעכם מעתה ועד עולם. וכברכת מרן אאמו"ר זיע"א שחקק לדורות עולם בספרו שו"ת יביע אומר חלק ה' (אבן העזר ס"ס ה) וז"ל: "שכל אשה המקבלת עליה לשמור לעשות ככל דברי רבותינו הפוסקים שאסרו הדבר בכל תוקף, ולצאת אך ורק בכובע או מטפת המכסה את כל ראשה, תתברך בכל הברכות שבתורה, ובמזוני ריחי ובבני סמיכי, ותזכה לראות זרע קודש בנים גדולים בתורה ויראת ה' טהורה, מורי הוראות בישראל".

והזר ושנה את הדברים שם בחלק המפתחות, "שזהו דרך חציפות להתדמות לאומות העולם ולשחקניות המתקשטות אף הן בפאות נכריות. ושכל אשה הנמנעת לצאת בפאה נכרית, ולובשת כובע או מטפת, תזכה לראות זרע קודש בנים גדולים בתורה ויראת ה' טהורה, אשר כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברוך ה'". עכ"ל.

בעניין דת משה ויהודית הוא לצניעות. וכתבנו שיש כאן טעות שהשתרשה אצל רבים, הנתלים באילן גדול הגאון בעל שלטי גיבורים שכביכול התיר את הפאה נכרית. וזה היסוד של ההיתר. אולם השלטי גיבורים לא התיר אלא בחצר, ולא ברשות הרבים, כאשר הוכחנו שם.

ולכן רוב ככל גדולי רבותינו הספרדים והאשכנזים, אסרו באיסור חמור ללובשה, והתירעו שיש בכך מכשול לרבים, וכמה מכשולים נגרמו בצבור החרדי עקב חבישת הפאה נכרית לצעירות. ולא אחת הגיעו לפתחנו בעיות ותקלות חמורות שנוצרו עקב כך. וההתייחסות לכך צריכה להיות כדבר שהוא איסור גמור, ובפרט פאות של זמנינו, שהן נאות יותר משיער טבעי, שבזה גם המיעוט שהתירו, לא היו מתירים.

אשר על כן, הנני בזה לחזק אתכם על הקבלה הנפלאה והחשובה, ללבוש כיסוי ראש כראוי ולא פאה נכרית, שיש בכך קידוש שם שמים גדול, וממכם יראו וכן יעשו גם אחרים, עד יערה ה' רוח טהרה ממרום, לבער כל שיקוצים ובכללם שיקוץ הפאה הנכרית.

וידועים הם דברי חז"ל (סוטה יא:): שבזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים, וכן אמרו

ושמעת על כמה אנשים שהיו בעת צרה, והתפללו להשי"ת בתפלתם את הברכה הנ"ל שכתב

מִרְן אֲמַר״ר לֵאלּוֹ שְׁנוּהֲרִים לְכִסּוֹת אֶת הָרֹאשׁ כְּדִין מְבִלִי פֶּאֶה נְכִרִית, וְזָכוּ לִישׁוּעָה.

אשה שקיבלה על עצמה לכסות ראשה בכיסוי ראש, האם יכולה למכור את הפאה לסלון פאות

והנני לציין מאשר נשאלנו מאשה שקיבלה על עצמה קבלה זאת, ושאלה האם מותר למכור את הפאה לסלון פאות.

מסייע ליכא, [ש"ך]. ועוד שאותן הנשים הלובשות פאה נכרית אינן מודעות לחומר האיסור, ואינן חושבות שעושות עבירה, ואולי יחבשו כובע על הפאה, ויעו"ש עוד סניפים.

ע"י בילקוט יוסף שבת כרך א' חלק ראשון מהדורת תשע"א (עמ' רט"ז), קונטרס בעניני לפני עור ומסייע בידי עוברי עבירה, ושם נתבאר שאם אפשר להשיג במקום אחר אין בו איסור "לפני עור" מן התורה, אלא איסורו מדרבנן משום מסייע בידי עוברי עבירה, [ע' תוס' שבת ג.]. וגם זה אינו מוסכם שי"א דאף איסור דרבנן ליכא, [תוס' ע"ז]. וגם י"א דבישראל מומר אפילו לעבירה אחת אף איסור מדרבנן של

ומכל מקום אם ישנה אפשרות למכור הפאה לנוכרית, או למכור הפאה בחוץ לארץ על ידי שליח, ששם רובם גויים והנשים ההולכות עם פאה נכרית עושות זאת מפני חשש אנטישמים, ימכור שם, ואם לאו ימכור הפאה בעיר בני ברק, ששם רובן של הנשים שבלאו הכי לובשות פאה הן אשכנזיות, המקילים בלבישת פאה, ותע"ב.

בברכת התורה,

יצחק יוסף

הראשון לציון הרב הראשי לישראל
ואב בית דין בביה"ד הגדול

סימן ה

בענין פאה נכרית לאשה גרושה

ב"ה. כו תשרי תשע"ח

ונבין זאת לאחר מאה ועשרים. לכן יש ללכת על פי ההלכה, וה' יעשה הטוב. ועל פי ההלכה כאשר אשה נישאת מיד חייבת בכיסוי ראש גם לאחר גירושה.

אמנם לצורך שידוך מותר לה לצאת בפאה נכרית, עד נישואיה בשנית, ואין להתיר לה ללכת בלא כיסוי ראש כלל, גם אם היא צעירה.

וכן מבואר בשו"ת יביע אומר ח"ד (חלק אבן העזר סי' ג' אות ג'), שיש מקום להתיר לאלמנה או גרושה לילך עם פאה נכרית ברה"ר, ואף דלגבי אשת איש בודאי שאין להקל לצאת בפאה נכרית לרה"ר, אבל באלמנה או גרושה יש הרבה סניפים להתיר לצאת בפאה נכרית במקום צורך של שידוך, או בדבר התלוי בפרנסתה. וע"ש שהאר"י לבאר כל ענין זה, ועל כן מותר לה לקנות פאה נכרית ולהשתמש בה

לכבוד מעלת הרב מרביץ תורה ומחבר חיבורים מחוכם,

הגאון רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א

ראש ישיבת אור התורה ומח"ס כרם יוסף

ירושלים

שלום וברכה

במענה לפניית מעכת"ר לשאלת אחד משומעי לוקחו בעיר באר שבע, בענין אשה שהתגרשה מאדם חולה נפש, שהתעלל בה קשות וכו' רח"ל, ומצטערת לתת כיסוי על ראשה, שע"י כך נזכרת בו ומצטערת. אם אפשר להקל לה ללכת בגילוי ראש.

ראשית, צריכים להאמין שהכל מאתו יתב', והכל לטובה, ואנחנו לא מבינים כעת מה הטובה,

עד שתתחתן בעזה"ת.

וגם אם הסירה את כיסוי הראש אחר שנתגרשה, יש להורות לה שהיא חייבת ע"פ ההלכה בכיסוי ראש ובינתים תסמוך על המקילין לענין פאה נכרית.

ותקנה פאה נכרית משערות הנעשות כאן בארץ, כי רוב ככל הפאות המגיעות מחו"ל, הרי הן מגיעות מהודו, והם שער של עבודה זרה, והדברים נתבררו אצלנו, וחבל מאד שהרב גרוס התיר דבר זה, וגרם לפירצה חמורה. כי כאשר התפרסם שהשער של הפאה נכרית הוא מעבודה זרה, היו אלפים ורבבות בארץ ובחו"ל שב"ה זרקו

את הפאות והניחו כיסוי לראשן. והיתה התעוררות גדולה בזה. עד שבא הרב גרוס וקירר את הקערה ופסק שלא כדין להתיר את הפאות. וביררנו הענין וזה ברור שהשער המגיע מחו"ל, שרובו מהודו, הוא שער של עבודה זרה². ומזה באים כל הצרות על הבתים החרדים.

עכ"פ כעת אפשר להקל לה ללכת עם פאה נכרית באופן זמני, אבל ללכת בלי כיסוי ראש אסור באיסור גמור.

ואני מברכה שהקב"ה ירחם עליה ויוציא מלבה את זכרו של גרושה הרשע. והחיים עוברים, והכל יהיה בסדר בעזרת ה'.

בברכת התורה,

יצחק יוסף

הראשון לציון הרב הראשי לישראל

ואב בית דין בביה"ד הגדול

² א"ה. ועיין בזה בהרחבה לעיל סימן ג.

סימן ו

ברכת שהחיינו על פאה נכרית חדשה

בס"ד, ז' שבט תשפ"א, 2-659/פ"א

שבת כרך א' חלק שלישי, בדיני הכנה לקידוש^ד, והבאנו להקת פוסקים גדולי עולם שאסרו באיסור חמור חבישת פאה נכרית, ומה נעשה שבדורינו רבות בנות אינן יכולות לעמוד בנסיון זה, אך אשריה ואשרי חלקה של אשה העומדת בניסון והולכת במטפחת או כובע, ומכסה את ראשה כדין, [נומותר לגלות כמה אצבעות משערות ראשה מלפנים, וכמו שכתבו הרשב"א, מהר"ם אלאשקך, תשורת שי, אג"מ ועוד]. ובודאי זו היתה כוונת התורה במה שהצריכה את האשה לחבוש כיסוי, כי כל מטרת התורה הקדושה בענין דת משה ויהודית הוא לצניעות.

ולכן רוב ככל גדולי רבותינו הספרדים והאשכנזים, אסרו

לכבוד

הרב החשוב והנעלה, מזכה הרבים, מרבית תורה, כש"ת כה"ר גד יפרח שליט"א

אודות שאלתו לגבי מה שפורסם בשנים האחרונות לגבי הפאה הנכרית, שמלבד איסור חבישתה יש לחוש בה גם משום תקרובת עבודה זרה.

ועוד, במה שראית בספר של הרב אופיר מלכא שיש לברך שהחיינו על פאה נכרית חדשה, הנה לא די בזה שאשה זו אינה חוששת לדעת רוב ככל הפוסקים שהחמירו בזה, היא גם מברכת שהחיינו על עבירה זו, הגורמת לאחרים להסתכל עליה. תמוה מאד^ה.

וכבר כתבנו בזה באורך בילקו"י

^ד א"ה. ועיין לעיל סימן א עמ' מו מש"כ בזה.

^ה א"ה. והובא לעיל סי' א ו-ב.

באיסור חמור ללובשה, והתריעו שיש בכך מכשול לרבים, וכמה מכשולים נגרמו בצבור החרדי עקב חבישת הפאה נכרית לצעירות. ולא אחת הגיעו לפתחנו בעיות ותקלות חמורות שנוצרו עקב כך. ולכן אין לסמוך על כמה ראשי ישיבות ספרדיות המורים לתלמידיהם הספרדים שנשותיהם יחבשו פאה נכרית לראשם, ובכך מבטלים בזלזול את מנהגי הספרדים.

ומרן אאמו"ר רבן של ישראל זצוק"ל הידוע בכחא דהיתרא, האריך והרחיב בענין זה, ולא מצא לו פתח היתר, אלא העלה שעל פי רוב ככל הפוסקים, פאה נכרית היא איסור גמור.

ובאמת שיש כאן טעות שהשתרשה אצל רבים, הנתלים באילן גדול הגאון בעל שלטי גיבורים שכביכול התיר את הפאה נכרית. וזה היסוד של ההיתר. אולם השלטי גיבורים לא התיר אלא בחצר, ולא ברשות הרבים, כאשר הוכחנו בילקוט יוסף הנז', ולכן יש לחזור ולהזהיר השכם והערב שיש איסור לחבוש פאה נכרית, ויש לעמוד בניסיון הגדול של דורינו. ושומע לנו ישכון בטח.

ובמקום שאין מנוס, כגון שברור לאדם באופן ודאי שהדבר

תלוי בסילוק ממקום העבודה, ואין לה מקום בטוח אחר, צריך שאלת חכם ההולך בדרך נכונה ע"פ הפוס' וע"פ פסקי מרן אאמו"ר, אם יש מקום להקל קצת. [אלא שבלאו הכי, יש לפקוח עין היטב בכל מקומות העבודה, אם הם ראויים ליראי שמים, כי בכמה מקומות מצוי מכשולות, ה"י. ובפרט אם תגיע לעבודה עם פאה נכרית, ויש מנהל אחראי וכו', ובפרט כאשר הוא מציב תנאי להעסקתה שתגיע למקום העבודה בפאה נכרית]. אבל ההתייחסות לזה צריכה להיות כדבר שהוא איסור גמור. ובפרט פאות של זמנינו, שהן נאות יותר משיער טבעי, שבזה גם המיעוט שהתירו, לא היו מתירים.

והמתחזקת ללבוש כיסוי ראש כראוי ולא פאה נכרית, יש בזה קידוש שם שמים גדול, וממנה יראו וכן יעשו גם אחרים, עד יערה ה' רוח טהרה ממרום, לבער כל שיקוצים ובכללם שיקוץ הפאה הנכרית.

וכאשר המשודכת לא רוצה פאה נכרית והבחור דורש ממנה, הקפיד בזה מאד מרן אאמו"ר, ואמר שזה מעשה רשעות, לדרוש ממנה לעשות איסור. ומלבד עצם האיסור שלהלכה אין זה נחשב כיסוי ראש, עוד יש בזה מכשול לרבים, שמכשילה רבים באיסור לא

תתורו ועוד.

ובפרט לפי מה שרבים מספרים, שרוב ככל הפאות המצויות בשוק כיום, יש בהן חשש גמור של תקרובת עבודה זרה שאסור בהנאה.

אך בודאי שראוי לעורר שעל כל בן תורה שלא זכה, ועדיין אשתו חובשת פאה נכרית, מוטל עליהם לבדוק את הנושא, שהוא בחשש עבודה זרה, בנוסף למה שהיה עד כה בגדר אביזרייהו דגילוי עריות, [ועל דרך מליצה אמרו, כי הפאה הנכרית יש בה ג' עבירות החמורות, חשש עבודה זרה, וגילוי עריות, וגם שפיכות דמים, שמכלים דמיהם וממונם ביוקר המחיר שלה].

וידעו נא, שגם מבלי חשש של ע"ז, [וכגון בפאות הישנות שהיו מחומר סינטטי], עדיף לבני הישיבות והאברכים היקרים, להקל בדברים המותרים מעיקר הדין,

וכגון להשתמש בחשמל רגיל, ולאכול היתר מכירה, מאשר להקל בפאה נכרית. וזהו "בן תורה" אמיתי, שהולך על פי ההלכה ועל על פי תחושות הלב שלו ושל סובביו. ודו"ק.

ויש שאמרו שהגר"ש וואזנר התבטא ואמר, שיש ללמוד שמעת שהתחיל החשש של ע"ז בפאה, הפאה הינה עכ"פ בגדר מאיס, ולכן אי אפשר להקל יותר בפאה נכרית בשום אופן. ופ"א כתב במכתב: "ומי יודע אם זה גרם להרבה מקרים גופניים ונפשיים בבתי ישראל".¹

ושמעתי על כמה אנשים שהיו בעת צרה, והתפללו להשי"ת בתפלתם את הברכה שכתב מרן אאמו"ר לאלו שנזהרים לכסות את הראש כדין מבלי פאה נכרית, וזכו לישועה.

בברכת התורה,

יצחק יוסף

הראשון לציון הרב הראשי לישראל
ואב בית דין בביה"ד הגדול

¹ א"ה. וכמו שנתבאר כל דין הע"ז בפאות באורך לעיל סימן ג.